

Co-funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

Building a Europe
for and with children
Construire une Europe
pour et avec les enfants

IZBOLJŠANJE MLADOLETNIŠKEGA KAZENSKOPRAVNEGA SISTEMA IN OKREPITEV IZOBRAŽEVANJA TER USPOSABLJANJA ZAPORSKEGA OSEBJA V SLOVENIJI

Načrt za izvajanje priporočil (rezultat 4)

Različica št. 2, 29 mihalšček 2023

Pripravila Irina Urumova, neodvisna svetovalka Sveta Evrope

Vse pravice pridržane. Nobenega dela te publikacije ni dovoljeno prevajati, kopirati ali prenašati v kakršni koli obliki in s kakršnim koli sredstvom, elektronskim (internet itd.) ali mehanskim, vključno s fotokopiranjem, snemanjem ali katerim koli sistemom za shranjevanje ali priklic informacij, brez predhodnega pisnega dovoljenja Direktorata za komunikacije (F-67075 Strasbourg Cedex ali publishing@coe.int).

Vse zahteve v zvezi z reprodukcijo ali prevodom celotnega ali dela tega dokumenta je treba nasloviti na Direktorat za komunikacije.

Vso drugo korespondenco v zvezi s to publikacijo naslovite na Oddelek za otrokove pravice; children@coe.int.

Projekt sofinancira Evropska unija prek instrumenta tehnične podpore, sofinancira in izvaja pa ga Svet Evrope v sodelovanju z Evropsko komisijo, Generalnim direktoratom za podporo strukturnim reformam (DG REFORM).

ČASOVNI NAČRT ZA IZVEDBO

Vsebina

ČASOVNI NAČRT ZA IZVEDBO	1
KRATICE IN OKRAJŠAVE	5
1. OPISNA PREDSTAVITEV	5
1.1. Dopolnjevanje priporočil iz časovnega načrta in drugih prizadevanj za reformo pravosodja	5
1.2. Splošni cilj, posamezni cilji in pričakovani rezultati	6
1.3. Delovni sklopi in razdelitev vlog deležnikov. Dejavnosti v okviru posameznega delovnega sklopa. Časovni raspored in določitev prednostnih nalog.	6
1.4. Proces.....	8
1.5. Potrebni viri	8
1.6. Tveganja in strategije za njihovo zmanjšanje	8
2. MATRIKA ČASOVNEGA NAČRTA	11
DELOVNI SKLOP 1: INDIVIDUALNA OCENA.....	11
DELOVNI SKLOP 2: SPECIALIZACIJA IN USPOSABLJANJE STROKOVNJAKOV TER KREPITEV ZMOGLJIVOSTI.....	16
DELOVNI SKLOP 3: RACIONALIZACIJA SODNIH IN TOŽILSKIH PRAKS, VKLJUČNO Z ODPRAVO NEDOSLEDNOSTI IN VRZELI	18
DELOVNI SKLOP 4: INSTITUCIONALNA SPECIALIZACIJA.....	21
DELOVNI SKLOP 5: INSTITUCIONALNA KREPITEV IN KREPITEV INSTITUCIONALNIH ZMOGLJIVOSTI S Poudarkom na forenzičnem oddelku in diagnostičnem centru	24
3. POJASNILO O ČASOVNEM NAČRTU ZA IZVEDBO	28
DELOVNI SKLOP 1: INDIVIDUALNA OCENA.....	28
DELOVNI SKLOP 2: SPECIALIZACIJA IN USPOSABLJANJE STROKOVNIH DELAVCEV TER KREPITEV ZMOGLJIVOSTI.....	32
DELOVNI SKLOP 3: RACIONALIZACIJA SODNIH IN TOŽILSKIH PRAKS, VKLJUČNO Z ODPRAVO NEDOSLEDNOSTI IN VRZELI	33
DELOVNI SKLOP 4: INSTITUCIONALNA SPECIALIZACIJA.....	35
DELOVNI SKLOP 5: INSTITUCIONALNA KREPITEV IN VEČANJE INSTITUCIONALNIH ZMOGLJIVOSTI S Poudarkom na forenzičnem oddelku in diagnostičnem centru	36

KRATICE IN OKRAJŠAVE

Svet Evrope	Svet Evrope
EU	Evropska unija
KZ	Kazenski zakonik
SOP	Standardni operativni postopek
Tehnična svetovalna skupina	Tehnična svetovalna skupina
Delovni sklop	Delovni sklop
ZIKS-1	Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij
ZKP	Zakon o kazenskem postopku
ZOMSKD	Zakon o obravnavanju mladoletnih storilcev kaznivih dejanj
ZOOMTVI	Zakon o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju

1. OPISNA PREDSTAVITEV

1.1. Dopolnjevanje priporočil iz časovnega načrta in drugih prizadevanj za reformo pravosodja

Osnutek Zakona o obravnavanju mladoletnih storilcev kaznivih dejanj (v nadaljevanju: ZOMSKD ali zakon) naj bi bil specializiran enotni zakonodajni akt za urejanje celotne palete vprašanj v zvezi z obravnavo otrok, ki so v mladoletniškem kazenskopravnem sistemu kot osumljenci ali obdolženci ali ki jim je bila že izrečena sankcija. Tako naj bi se racionalizirala in posodobila zakonodaja glede mladoletniškega kazenskopravnega sistema, ki je trenutno obravnavana v splošni kazenski zakonodaji, tj. v Kazenskem zakoniku – KZ in Kazenskem zakoniku – KZ-1, Zakonu o kazenskem postopku – ZKP in Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij – ZIKS-1.

Sprejetje ZOMSKD pomeni ključni korak v reformi mladoletniškega kazenskopravnega sistema v Sloveniji, ki se s tem približuje zagotavljanju skladnosti z ustreznimi standardi Sveta Evrope in Evropske unije (EU). Vendar je učinkovito izvajanje zakona odvisno od celovitega pregleda predpisov, politik in praks, za kar je potreben zahteven postopek posvetovanja z več deležniki. Analize vrzeli o izbranih temah, ki jih obravnava ta časovni načrt, bodo zlasti prispevale k opredelitvi zakonodajnih in regulativnih vrzeli, ki jih je treba odpraviti z dopolnjujočimi se ukrepi in ukrepi, ki se medsebojno krepijo, na zakonodajni in regulativni ravni.

1.2. Splošni cilj, posamezni cilji in pričakovani rezultati

Uporaba rezultatov projekta, da se podpre izvajanje reforme mladoletniškega kazenskopravnega sistema v Sloveniji (tj. Mednarodna raziskava in analiza vrzeli, analiza sodne prakse ter Primerjalna študija evropskih standardov in obetavnih praks); splošni cilj tega časovnega načrta je prenesti priporočila, ki so jih slovenski organi sprejeli, v konkretne izvedljive ukrepe, namenjene doseganju učinkov.

Časovni načrt je predviden kot referenčni dokument za vse udeležence v procesu izvajanja. S tem se dosegajo naslednji cilji:

- 1) Opredelitev strateške usmeritve in začetanje poti za izvajanje priporočil
- 2) Opredelitev posebnih rešitev, ki jih je treba izvesti
- 3) Opredelitev virov in zmogljivosti za izvajanje
- 4) Opredelitev ključnih korakov, mejnikov, odgovornosti, časovnih okvirov in rezultatov pri izvajanju opredeljenih rešitev

Zlasti v zvezi s ciljem 4 je v časovnem načrtu opisana organizacija dela, vključno z dodelitvijo posameznih priporočil določenim delovnim sklopom.

1.3. Delovni sklopi in razdelitev vlog deležnikov. Dejavnosti v okviru posameznega delovnega sklopa. Časovni raspored in določitev prednostnih nalog.

Na podlagi rezultatov prvega sestanka delovne skupine, ki je potekal 17. aprila 2023 in na katerem so sodelovali Ministrstvo za pravosodje in drugi ustrezni deležniki, je časovni načrt tematsko strukturiran, kot sledi:

1. Individualna ocena
2. Specializacija in usposabljanje strokovnjakov ter krepitev zmogljivosti
3. Racionalizacija sodnih in tožilskih praks, vključno z odpravo nedoslednosti in vrzeli
4. Institucionalna specializacija
5. Institucionalna krepitev in krepitev institucionalnih zmogljivosti s poudarkom na forenzičnem oddelku in diagnostičnem centru

Časovni načrt na podlagi te tematske strukture vsebuje 5 tematskih delovnih sklopov, od katerih se vsak osredotoča na določeno tematsko področje, kot je prikazano v točki 2. *Matrika časovnega načrta* Poleg tega je predviden netematski delovni sklop (delovni sklop 0), ki bo zajemal vprašanja spremljanja, ocene in nadzora (glej 1.4. *Proces* spodaj). Priporočila, izbrana na prvem sestanku delovne skupine, so razvrščena po delovnih sklopih, za vsako priporočilo pa so opredeljeni posebni ukrepi za njegovo izvajanje v praksi. Ker so nekatera priporočila na meji med delovnimi sklopi, se pri ustreznih ukrepih zagotavljajo navzkrižna sklicevanja. To velja za delovni sklop 2 (Specializacija in

usposabljanje strokovnjakov ter krepitev zmogljivosti), ki se nanaša na priporočili 1.5¹ in 5.2,² ki se večinoma obravnavata v okviru delovnega sklopa 1 oziroma delovnega sklopa 5.

Ukrepi, predvideni za posamezne delovne sklope, se lahko na splošno razvrstijo v naslednje kategorije:

- a) Zakonodajna sprememba: Priprava in sprejetje zakonodajnih sprememb
- b) Regulativni ukrep: Priprava in sprejetje pomožnih regulativnih aktov za zagotovitev ustreznega izvajanja zakonskih določb ZOMSKD in drugih ustreznih zakonov.
- c) Priprava SOP, smernic za strokovne delavce in orodij: Razvoj, sprejetje in uvedba standardnih operativnih postopkov in smernic na ravni organa in med organi ter različnih strokovnih orodij.
- d) Usposabljanje in krepitev zmogljivosti: Priprava usposabljanja in drugih dejavnosti za krepitev zmogljivosti, vključno z institucionalnim pregledom učnega načrta in vsebine ter podpornimi raziskavami (kot so analize potreb po usposabljanju).
- e) Spremljanje in raziskave: Študije (vključno s študijami izvedljivosti) ter spremljanje in ocenjevanje, kot je naknadna ocena zakonskih predpisov.
- f) Standardni pregled: V tem časovnem načrtu gre predvsem za pregled nacionalnih poklicnih klasifikacij, da se v skladu s priporočili ugotovijo in odpravijo vrzeli ter posodobijo obstoječe specializacije.
- g) Poskusno izvajanje posebnih institucionalnih modelov in njihova institucionalizacija

Kar zadeva časovne okvire, ta časovni načrt temelji na petstopenjskem sistemu:

- Takojšnja prednostna naloga: do 24 mesecev
- Takojšnja do srednjeročna prednostna naloga: do 36 mesecev
- Srednjeročna prednostna naloga: do 48 mesecev
- Srednje- do dolgoročna prednostna naloga: do 60 mesecev

¹ Priporočilo 1.5: „Priporočila se, da se člen 64 predloga ZOMSKD spremeni in da se sprejme pomožni predpis, da se zagotovijo jasne smernice o pogojih, pod katerimi se lahko uvedejo omejevalni ukrepi za otroke, obtožene storitve kaznivega dejanja, za katere se šteje, da potrebujejo takojšnjo zaščito ali pomoč. Smernice bi morale zlasti obravnavati: a) vrsto pomoči (na primer psihosocialno pomoč itd.), b) potrebo po zagotavljanju pomoči otroku v zgodnji fazi, še pred začetkom pripravljalnega postopka, c) dolžnost dati prednost potrebam po zaščiti otroka pred začetkom morebitnega kazenskega postopka proti njemu in d) dolžnost dati prednost odstranitvi osebe, ki predstavlja grožnjo otroku, iz družinskega okolja pred odstranitvijo otroka iz njegovega družinskega okolja. Vse zadevne odločitve morajo biti sprejete na podlagi individualnih potreb in ocene tveganja otroka.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli].

² Priporočilo 5.2: „Priporočila se tudi, da odgovorni organi ustanovijo diagnostični center ter vnovič skrbno razmislijo o njegovi natančni vlogi in odgovornostih. Pojasniti bi bilo treba tudi razmerje med strokovnimi centri v ZOOMTVI in bodočim diagnostičnim centrom, kot ga predvidevata ZKP in predlog ZOMSKD.“ [analize sodne prakse].

- Dolgoročna prednostna naloga: do 84 mesecev

1.4. Proces

Kot je navedeno v točki 1.3. *Delovni sklopi in razdelitev vlog deležnikov Dejavnosti v okviru posameznega delovnega sklopa Časovni okvir in prednostno razvrščanje*; delovni sklop 0 je predviden kot ločen delovni sklop, ki se osredotoča na spremljanje, ocenjevanje in nadzor. V ta namen bo izvajanje časovnega načrta vključevalo vzpostavitev *ad hoc* organa, tehnične svetovalne skupine.

Tehnična svetovalna skupina – ki jo lahko vodi Ministrstvo za pravosodje kot deležnik z najširšim mandatom na področju pravosodja – je multidisciplinarni posvetovalni mehanizem, sestavljen iz članov (ki delujejo pro bono), katerih strokovno znanje in spretnosti so pomembni za področje, ki ga časovni načrt obravnava. Tehnična svetovalna skupina je odgovorna za celoten nadzor nad izvajanjem. Naloge tehnične svetovalne skupine vključujejo tudi nadzor kakovosti v zvezi z vsebino, deluje pa kot referenčna skupina za rezultate posameznih ukrepov. Poleg tega bo tehnična svetovalna skupina delovala kot mehanizem za potrjevanje s strani deležnikov, da se zagotovi posvetovalni in participativni pristop, ki vključuje vse ustrezne deležnike. Prav tako se priporočajo obsežnejša posvetovanja z deležniki v zvezi z ukrepi, ki bodo verjetno imeli občuten in/ali trajen vpliv, kot so vsi ukrepi, usmerjeni v zakonodajne spremembe.

Ocenjevanje se bo izvajalo za posamezne ukrepe in tudi za časovni načrt kot celoto. V slednjem primeru se izvedejo tako vmesno ocenjevanje v 12-mesečnih presledkih kot tudi končno ocenjevanje.

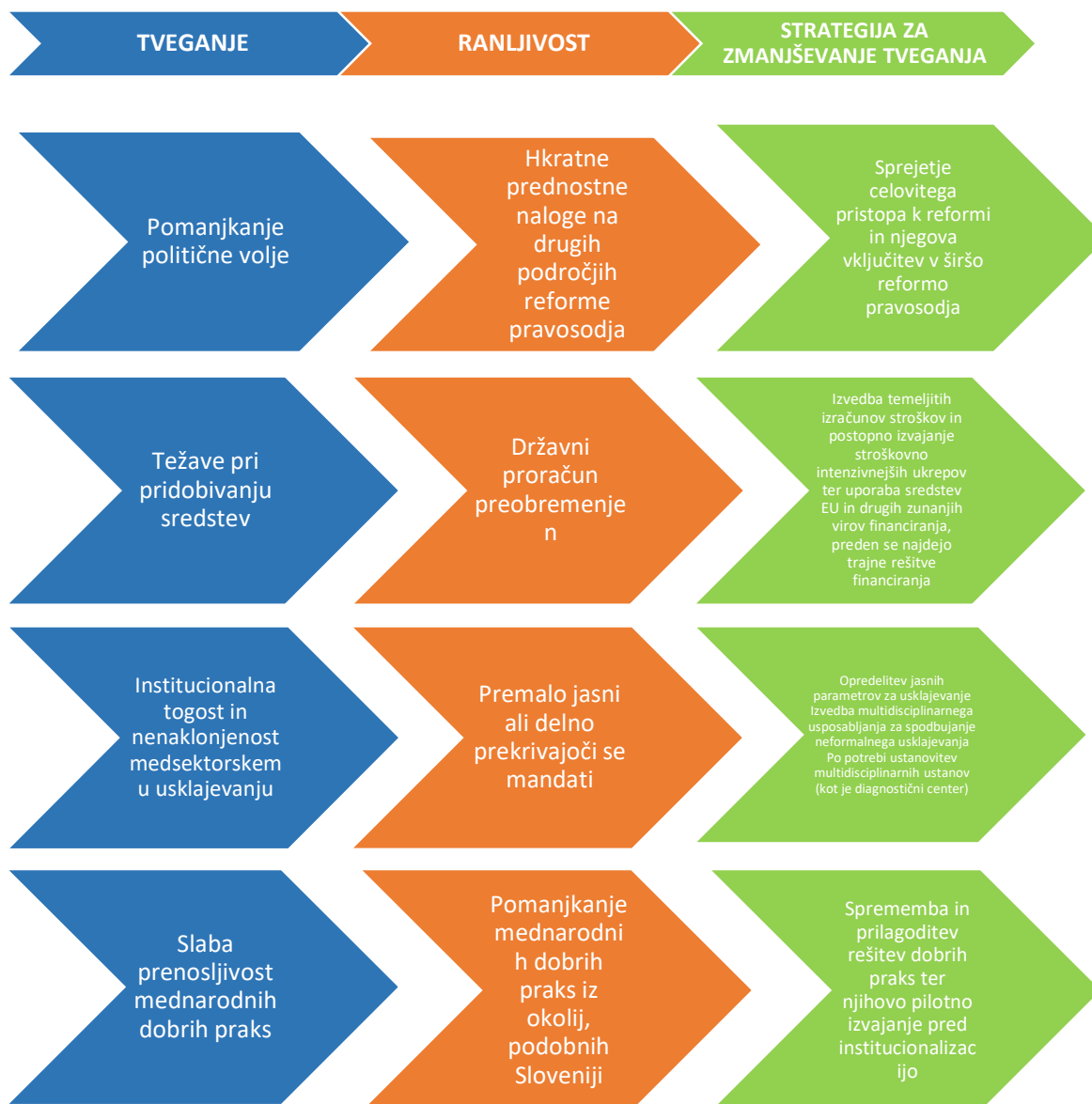
1.5. Potrebni viri

Časovni načrt pri ocenjevanju sredstev izhaja iz predpostavke, da ukrepi, osredotočeni izključno na zakonodajne in regulativne ukrepe, ne zahtevajo dodatnih virov, saj so že zajeti v državnem proračunu, in bi kvečjemu zahtevali določeno prerazporeditev virov.

Kar zadeva ukrepe, za katere bo verjetno potrebno dodatno financiranje, časovni načrt spodbuja iskanje trajnostnih rešitev tudi s sredstvi iz državnega proračuna, hkrati pa priznava, da bo za večje spremembe, kot je vzpostavitev novih institucij, potrebno zunanje financiranje (vključno s sredstvi EU). To je pomemben vidik glede ukrepov, kot so tisti v zvezi z ustanovitvijo diagnostičnega centra (glej delovni sklop 5, zlasti ukrep 5.2.3).

1.6. Tveganja in strategije za njihovo zmanjšanje

V spodnji preglednici so opredeljena glavna tveganja in ranljivosti ter predlagane strategije za njihovo zmanjšanje.

2. MATRIKA ČASOVNEGA NAČRTA

DELOVNI SKLOP 1: INDIVIDUALNA OCENA

#	Opis ukrepa	Vrsta potrebne spremembe	Predlagani poseben časovni okvir	Ustanova, ki vodi izvajanje	Ustanova, ki podpira izvajanje	Rezultat(-i)	Viri
Priporočilo 1.1	„Priporoča se, da se predlog ZOMSKD spremeni tako, da se preoblikuje člen 10 ali sprejme druga določba, da se zagotovi jasna določitev pravice do individualne ocene, katere rezultat bo podlaga za vse odločitve organov oblasti pred in med kazenskim postopkom ter po njem. Poleg tega je treba ustrezno preoblikovati in uskladiti tudi druge določbe predloga ZOMSKD, ki so povezane z individualno oceno, ter bolje pojasniti vlogo socialne službe.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]						
Ukrep 1.1.1	Priprava in sprejetje ZOMSKD	Sprejetje ZOMSKD	Takojšnja prednostna naloga: (v 24 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje	ZOMSKD sprejet	Dodatni viri niso potrebni
Priporočilo 1.2	„Priporoča se, da se pripravijo smernice za izvajanje usklajenih individualnih ocen in da multidisciplinarne skupine strokovnjakov v sodelovanju z več agencijami razvijejo različna orodja za individualne ocene, ki zajemajo širok niz vprašanj duševnega zdravja, pri čemer se prevzamejo dobre prakse, ki jih ponuja nizozemski sistem. Pri razvoju takih orodij za individualno ocenjevanje se je treba posvetovati tudi z otroki, da bi jih prilagodili različnim starostnim skupinam in osebnim značilnostim/okolščinam. Glede na uspeh modela Barnahus v Sloveniji bi lahko dobre prakse na področju individualnega ocenjevanja izvirale tudi iz orodij, razvitih v tem kontekstu. Nacionalne primere in smernice o individualni oceni, razvite na mednarodni ravni in navedene v tem poglavju II študije, bi bilo treba uporabljati kot referenčne vire, na katerih je mogoče graditi.“ [Primerjalna študija evropskih standardov in obetavnih praks]						
Ukrep 1.2.1	Priprava in sprejetje pomožnih predpisov za več služb o izvajanju multidisciplinarne	Regulativni ukrep	Takojšnja prednostna	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za notranje	Predpisi, ki zajemajo več služb, sprejeti	Dodatni viri niso potrebni

	individualne ocene, ki določajo potek dela in odgovornosti posameznih služb		naloga (v 24 mesecih)		zadeve, Urad generalnega državnega tožilca, Vrhovno sodišče, Ministrstvo za zdravje		
Ukrep 1.2.2	Priprava smernic za multidisciplinarno individualno oceno za strokovnjake na vseh področjih mladostniškega pravosodja (na področju sociale, izobraževanja, zdravja, pravosodja in druge strokovnjake)	Priprava smernic	Takojšnja do srednjeročn a prednostna naloga (v 36 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Urad generalnega državnega tožilca, Vrhovno sodišče	Smernice za strokovne delavce sprejete in se uporabljajo	
Ukrep 1.2.3	Sprejetje/prilagoditev standardiziranih, z dokazi podprtih orodij za ocenjevanje, vključno z orodji za diagnostiko duševnega zdravja	Razvoj orodja za ocenjevanje	Takojšnja do srednjeročn a prednostna naloga (v 36 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Urad generalnega državnega tožilca, Vrhovno sodišče	Orodja za ocenjevanje sprejeta in se uporabljajo	
Priporočilo 1.3	<p>„Da bi se po izteku sankcije proti mladoletnemu storilcu kaznivega dejanja izognili težavam pri ponovnem vključevanju v družbo in zmanjšali tveganje povratništva, predlagamo, da se z novo zakonodajo določi, da se vsem mladoletnim storilcem kaznivih dejanj, tudi tistim, ki so prestali vzgojni ukrep v prevzgojnem domu (ki so trenutno izključeni iz te možnosti), po koncu ukrepa ponudi možnost namestitve v posebna stanovanja.“ [Nacionalna raziskava in analiza vrzeli]</p> <p>Glej tudi:</p> <p>„Priporoča se, da si je treba prizadevati za pripravo programov in ustreznih ureditev za spodbujanje reintegracije mladoletnih storilcev kaznivih dejanj, ki so prestali kazen, v skupnost.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]</p> <p>„Priporočamo, da se mladoletnikom po njihovem odpustu iz vzgojnih zavodov in prevzgojnega doma da na voljo ustrezna postpenalna podpora, vključno s pravico do namestitve v skupnosti po odpustu.“ [analize sodne prakse]</p>						
Ukrep 1.3.1	Ocena obstoječih programov in storitev za ponovno vključevanje mladoletnih storilcev v skupnost z morebitnim razvojem in poskusnim	Ocenjevanje, morebitno izvajanje	Takojšnja prednostna naloga (v 24 mesecih)	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in	Ministrstvo za pravosodje, občine, nevladne organizacije in drugi ustrezni partnerji	Ocena izvedena, predlog za pilotno mrežo pripravljen	Državni proračun in/ali proučitev razpoložljivosti zunanjih virov financiranja

	izvajanjem mreže, da se s spodbujanjem boljših možnosti zaposlovanja in usposabljanja za mladoletnike kot del njihovega programa ponovnega vključevanja/oskrbe po končani obravnavi podpreta ponovno vključevanje v skupnost in ponovna socializacija	pilotnega projekta		enake možnosti			
Ukrep 1.3.2	Priprava in sprejetje zakonskih sprememb in ustreznih podzakonskih predpisov, ki zagotavljajo pravico do celostne individualizirane oskrbe po končani obravnavi	Zakonodajni in regulativni ukrep	Takojšnja do srednjeročna prednostna naloga (v 36 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, občine	Spremembe in pomožni predpisi sprejeti	Državni proračun
Priporočilo 1.4	„Priporoča se, da se v vzgojnih zavodih po zgledu Nizozemske ustanovijo specializirane enote za otroke z duševnimi, čustvenimi in vedenjskimi težavami, ki so storili hujša kazniva dejanja in so kazensko odgovorni ter zato niso izključeni iz kazenskopravnega sistema. Ukrepi obveznega varstva bi morali temeljiti na podrobni multidisciplinarni oceni posameznika, ki jo opravi specializirano osebje, ter na tesnem sodelovanju med kazenskopravnim sistemom in socialno varstvenimi službami, kot je prikazano v primeru Švedske. Za obravnavo otrok z duševnimi, razvojnimi, čustvenimi in vedenjskimi težavami, ki so razporejeni v te posebne enote, je treba uporabiti multisistemske in mrežne pristope, kot je prikazano v primerih praks iz Švedske in Nizozemske. Multisistemski pristop je mednarodno priznan in dosledno daje pozitivne rezultate na področju povratništva, škodljivega spolnega vedenja, zlorabe substanc, resnih čustvenih motenj in kroničnih obolenj. Za raziskovanje njegovega potenciala v slovenskem prostoru bi bilo treba nameniti vire.“ [Primerjalna študija evropskih standardov in obetavnih praks]						
Ukrep 1.4.1	Celovita analiza sedanjega sistema forenzičnega psihiatričnega zdravljenja mladostnikov, proučitev dobrih praks in oblikovanje predloga integriranega sistema forenzičnega psihiatričnega zdravljenja, ki najbolj ustreza	Raziskave	Takojšnja prednostna naloga: (v 24 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Ministrstvo za pravosodje	Izvedljivost ocenjena, model, primeren za rabo v Sloveniji, predlagan	Državni proračun

	potrebam ciljne populacije in spoštuje njihove pravice						
Ukrep 1.4.2	Na podlagi ugotovitev analize (ukrep 1.4.1) in študije (ukrep 5.1.3) se pripravijo in sprejmejo predpisi o integriranem sistemu forenzičnega psihiatričnega zdravljenja, ki najbolj ustreza potrebam ciljne populacije in spoštuje njene pravice	Regulativni ukrep/razvoj projektov	Takojšnja do srednjeročna prednostna naloga (v 36 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Ministrstvo za pravosodje	Predpisi sprejeti, projekt pripravljen	Dodatni viri niso potrebni
Ukrep 1.4.3	Usposabljanje o izvajanju izbranega modela	Usposabljanje in krepitev zmogljivosti	Srednjeročna prednostna naloga (v 48 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Ministrstvo za pravosodje	Skupina usposobljenih strokovnih delavcev	Državni proračun in/ali proučitev razpoložljivosti zunanjih virov financiranja
Ukrep 1.4.4	Pilotno izvajanje integriranega sistema forenzičnega psihiatričnega zdravljenja mladoletnih prestopnikov na podlagi predpisov, razvitih kot rezultat dejavnosti 1.4.1	Izvedba pilotnega projekta	Srednje- do dolgoročna prednostna naloga (v 48 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje	Pilotni projekt forenzičnega oddelka izveden	Državni proračun in/ali proučitev razpoložljivosti zunanjih virov financiranja
Ukrep 1.4.5	Ocena pilotnega izvajanja ukrepa 1.4.4	Ocena izvedena	Dolgoročna prednostna naloga (v 60 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje	Ocena izvedena	Državni proračun in/ali proučitev razpoložljivosti zunanjih virov financiranja
Ukrep 1.4.6	Na podlagi rezultatov ukrepa 1.4.1 se dokonča in uvede integrirani model forenzičnega psihiatričnega zdravljenja za mladoletne	Institucionalizacija modela integriranega	Dolgoročna prednostna naloga (v 84 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje	Dokončanje in uvedba modela integriranega forenzičnega psihiatričnega	Trajnostno financiranje iz državnega proračuna

	prestopnike na trajni in trajnostni podlagi.	forenzičnega psihiatričnega zdravljenja za mladoletne prestopnike				zdravljenja za mladoletne prestopnike na podlagi rezultatov pilotnega projekta	
Priporočilo 1.5	„Priporoča se, da se člen 64 predloga ZOMSKD spremeni in da se sprejme pomožni predpis, da se zagotovijo jasne smernice o pogojih, pod katerimi se lahko uvedejo omejevalni ukrepi za otroke, obtožene storitve kaznivega dejanja, za katere se šteje, da potrebujejo takojšnjo zaščito ali pomoč. Smernice bi morale zlasti obravnavati: a) vrsto pomoči (na primer psihosocialno pomoč itd.), b) potrebo po zagotavljanju pomoči otroku v zgodnji fazi, še pred začetkom pripravljalnega postopka, c) dolžnost dati prednost potrebam po zaščiti otroka pred začetkom morebitnega kazenskega postopka proti njemu in d) dolžnost dati prednost odstranitvi osebe, ki predstavlja grožnjo otroku, iz družinskega okolja pred odstranitvijo otroka iz njegovega družinskega okolja. Vse zadevne odločitve morajo biti sprejete na podlagi individualnih potreb in ocene tveganja otroka.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]						
Ukrep 1.5.1	Uskladitev člena 64 predloga ZOMSKD glede uporabe omejevalnih ukrepov za otroke, ki potrebujejo takojšnjo zaščito ali pomoč, ob hkratnem upoštevanju zaščitnih ukrepov, ki jih določa Zakon o preprečevanju nasilja v družini	Sprejetje ZOMSKD	Takojšnja prednostna naloga: (v 24 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Urad generalnega državnega tožilca, Vrhovno sodišče	ZOMSKD sprejet	Dodatni viri niso potrebni
Priporočilo 1.6	„Potrebne so dodatne raziskave za proučitev in razumevanje aktivne ali pasivne vloge centrov za socialno delo pri sodnih postopkih proti mladoletnim prestopnikom, saj bi morali biti aktivni v skladu s 458. členom ZKP ali 43. členom predloga ZOMSKD. Izdelati je treba priporočila in protokole za opredelitev števila, strukture in kakovosti poročil centrov za socialno delo v posameznem kazenskem postopku, da bi ta postala boljše podlaga za individualizacijo sankcij sodišč. Vloga socialnih delavcev, ki jih postavi sodišče, bi morala biti premišljena tako, da njihovi pogovori z mladoletnikovimi starši dodatno prispevajo k poročilom organov socialnega varstva, ne pa da jih podvajajo.“ [analiza sodne prakse]						
Ukrep 1.6.1	Analiza vrzeli zakonodaje, politik in praks v zvezi z vlogo centrov za socialno delo v sodnih postopkih, ki vključujejo otroke v konfliktu z zakonom	Raziskave	Takojšnja prednostna naloga (v 12 mesecih)	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in	Ministrstvo za pravosodje, Urad generalnega državnega tožilca, Vrhovno sodišče	Vrzeli v zakonodaji, politikah in praksah opredeljene, rešitve priporočene	Državni proračun in/ali zunanje financiranje

				enake možnosti			
Ukrep 1.6.2	Priprava in sprejetje predpisov (in po potrebi spremembe veljavne zakonodaje) za odpravo vrzeli, ugotovljenih z analizo vrzeli (ukrep 1.6.1)	Zakonodajni in regulativni ukrep	Takojšnja do srednjeročna prednostna naloga (v 36 mesecih)	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Ministrstvo za pravosodje, Urad generalnega državnega tožilca, Vrhovno sodišče	Predpisi (in morebitne spremembe zakonodaje) sprejeti	Dodatni viri niso potrebni
Ukrep 1.6.3	Priprava smernic za strokovne delavce in SOP za centre za socialno delo v zvezi s poročili centrov za socialno delo	Priprava smernic in standardnega operativnega postopka	Takojšnja do srednjeročna prednostna naloga (v 36 mesecih)	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Ministrstvo za pravosodje, Urad generalnega državnega tožilca, Vrhovno sodišče	Smernice za strokovne delavce in SOP-i sprejeti in se uporabljajo	Proučitev razpoložljivosti sredstev EU ali drugih zunanjih virov financiranja

DELOVNI SKLOP 2: SPECIALIZACIJA IN USPOSABLJANJE STROKOVNJAKOV TER KREPITEV ZMOGLJIVOSTI

Priporočilo 2.1	„Priporočata se okrepitev in izboljšanje sodelovanja med obstoječimi institucijami in oddelki ter zagotovitev posebnega znanja in veščin, kar bo prispevalo k njihovi specializaciji.“ [Primerjalna študija evropskih standardov in obetavnih praks]. Glej tudi priporočilo 4.1 spodaj.						
Ukrep 2.1.1	Nadgradnja multidisciplinarnega usposabljanja za sodnike za mladoletnike, tožilce, zagovornike, policijo in kriminalistične inšpektorje	Usposabljanje in krepitev zmogljivosti	Takojšnja prednostna naloga (do 24 mesecev)	Ministrstvo za pravosodje	Vrhovno sodišče, Urad generalnega državnega tožilca, Ministrstvo za notranje zadeve, odvetniška zbornica	Ustrezno število usposobljenih sodnikov, tožilcev in preiskovalcev	Proučitev razpoložljivost sredstev EU ali drugih zunanjih virov financiranja

Ukrep 2.1.2	Pregled učnih načrtov in izobraževalnih vsebin za izobraževalne ustanove in institucije, pristojne za usposabljanje in stalno strokovno izpopolnjevanje vseh strokovnjakov, ki sodelujejo v postopkih proti mladoletnikom	Pregled učnega načrta in vsebine usposabljanja	Takojsnja prednostna naloga (do 12 mesecev)	Ministrstvo za pravosodje	Ustrezne ustanove za izobraževanje in usposabljanje, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za zdravje	Ugotovljene vrzeli v učnih načrtih in učni vsebini usposabljanja	Proučitev razpoložljivost sredstev EU ali drugih zunanjih virov financiranja
2. 1.3	Razvoj in nadgradnja učnih načrtov in programov usposabljanja za izobraževanje in usposabljanje vseh strokovnjakov, ki sodelujejo v postopkih proti mladoletnikom	Razvoj in nadgradnja učnih načrtov in programov usposabljanja	Takojsnja do srednjeročna prednostna naloga (do 36 mesecev)	Ustrezne ustanove za izobraževanje in usposabljanje		Razvoj in nadgradnja učnih načrtov in programov usposabljanja	
2.1.4	Multidisciplinarno in strokovno usposabljanje za vse strokovne delavce, ki sodelujejo v postopkih proti mladoletnikom	Usposabljanje in krepitev zmogljivosti	Srednjeročna prednostna naloga (do 48 mesecev)	Ustrezne ustanove za izobraževanje in usposabljanje		Usposobljeno ustrezno število strokovnih delavcev	
Glej priporočilo 5.2 spodaj.							
Ukrep 2.2.1	Analiza potreb po usposabljanju za strokovne centre v ZOOMTVI za določitev vrzeli v zmogljivosti in potreb	Usposabljanje in krepitev zmogljivosti/raziskave	Takojsnja prednostna naloga (v 12 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Opredeljene potrebe po usposabljanju	Dodatni viri niso potrebni

Ukrep 2.2.2	Priprava priročnika za strokovne delavce na podlagi analize potreb po usposabljanju in izvedba usposabljanja inštruktorjev za strokovne centre in prihodnji diagnostični center (ukrep 2.2.1)	Usposabljanje in krepitev zmogljivosti	Takojšnja do srednjeročna prednostna naloga (v 24 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Pripravljen in uveljavljen priročnik za strokovne delavce in usposobljena skupina inštruktorjev	Financiranje iz državnega proračuna in/ali proučitev razpoložljivosti zunanjih virov financiranja
Glej priporočilo 1.5 zgoraj.							
Ukrep 2.3.1	Multidisciplinarno usposabljanje strokovnih delavcev o zaščiti otrok in otrokom prijaznih pristopih pri obravnavi otrok, vključenih v kazenskopравни sistem	Usposabljanje in krepitev zmogljivosti	Srednjeročna prednostna naloga (v 36 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Urad generalnega državnega tožilca	Usposobljeno ustrezno število strokovnih delavcev, ki predstavljajo vse usposobljene ciljne skupine	Proučitev razpoložljivosti sredstev EU ali drugih zunanjih virov financiranja

DELOVNI SKLOP 3: RACIONALIZACIJA SODNIH IN TOŽILSKIH PRAKS, VKLJUČNO Z ODPRAVO NEDOSLEDNOSTI IN VRZELI

Priporočilo 3.1	„Priporoča se, da se člen 6 v predlogu ZOMSKD ohrani, preoblikuje njegov naslov in zagotovi, da bo v njegovi vsebini izrecno naveden (poleg vzgojnega) reintegracijski namen sankcij in drugih ukrepov.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]						
Ukrep 3.1.1	Preoblikovanje člena 6 predloga ZOMSKD, da bo skladen z ustrezno zakonodajo na področju resocializacije in da jo bo dopolnjeval	Sprejetje ZOMSKD	Takojšnja prednostna naloga: (v 24 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	ZOMSKD sprejet	Dodatni viri niso potrebni
Priporočilo 3.2	„Priporoča se, da se pri nalaganju družbeno koristnega dela v okviru odloženega kazenskega pregona poudari enakost praks glede trajanja družbeno koristnega in števila delovnih ur.“ [analiza sodne prakse]						

Ukrep 3.2.1	Izvedba študije nacionalnih praks v zvezi s prakso odloženega kazenskega pregona in priprava smernic za tožilstva za poenotenje obstoječe prakse, zlasti v zvezi z delom z družbeno koristnim delom	Raziskave	Takojšnja prednostna naloga (v 12 mesecih)	Urad generalnega državnega tožilca	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, občine, organizacije civilne družbe	Analizirane nacionalne prakse ter sprejete in uvedene smernice za tožilstva	Državni proračun
Priporočilo 3.3	„Priporoča se, da se pri naložitvi denarnih nalog, kot sta plačilo škode in prispevanje v korist javne ustanove ali na namensko proračunsko postavko v okviru ukrepa odvratanja kazenskega pregona, več pozornosti nameni mladoletnikovemu dohodku ali štipendiji ter otrokovemu socialno-ekonomskemu ozadju.“ [analiza sodne prakse]						
Ukrep 3.3.1	Pregled in morebitna posodobitev meril za odločanje	Pregled in morebitna posodobitev	Takojšnja prednostna naloga (v 24 mesecih)	Urad generalnega državnega tožilca	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, organizacije civilne družbe za pomoč žrtvam	Opravljen pregled in posodobljena merila za odločanje	Proučitev razpoložljivosti zunanjih virov financiranja
Ukrep 3.3.2	Usposabljanje državnih tožilcev o merilih za odločanje	Usposabljanje	Takojšnja do srednjeročna prednostna naloga (v 36 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Urad generalnega državnega tožilca, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, organizacije civilne družbe za pomoč žrtvam	Izvedeno usposabljanje	Dodatni viri niso potrebni
Priporočilo 3.4	„Priporoča se, da se ob upoštevanju veljavne sekundarne zakonodaje predlog ZOMSKD spremeni za zagotovitev, da kakršne koli izjave ali priznanja mladoletnika ali obremenilne informacije, pridobljene od mladoletnika v okviru postopka odvratanja kazenskega pregona, niso dopustni kot dokazi proti mladoletniku v morebitnih nadaljnjih kazenskih postopkih.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]						

Ukrep 3.4.1	Vnos določbe v predlog ZOMSKD za zagotovitev, da izjave ali priznanja mladoletnega osumljenca/obdolženca ali obremenilne informacije, pridobljene od mladoletnika v okviru postopka odvratanja kazenskega pregona, niso dopustni kot dokazi proti mladoletniku v morebitnih nadaljnjih kazenskih postopkih	Sprejetje ZOMSKD	Takojšnja prednostna naloga (v 12 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	ZOMSKD sprejet	Dodatni viri niso potrebni
Priporočilo 3.5	„Priporoča se, da se v predlog ZOMSKD vnese določba, da mora sodnik redno obiskovati mladoletnika v priporu.“ [analiza sodne prakse]						
Ukrep 3.5.1	Vnos določbe v predlog ZOMSKD za zagotovitev rednega obiskovanja	Sprejetje ZOMSKD	Takojšnja prednostna naloga: (v 24 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za pravosodje, Urad generalnega državnega tožilca	ZOMSKD sprejet	Dodatni viri niso potrebni
Priporočilo 3.6	„Priporoča se, da sodišče, kadar v istem postopku odloča o dveh kaznivih dejanjih in mladoletniku izreče vzgojni ukrep, uporabi pravila o izreku sankcij „v steku“, ki so prilagojena vzgojnim ukrepom. Prav tako se priporoča, naj se, kadar se ločeni postopki vodijo pred različnimi sodniki ali sodišči, od sodnika/sodišča, ki izreče najstrožji vzgojni ukrep ali ki zadnje oziroma zadnji izreče enako strogo sankcijo, zahteva, da izreče enoten vzgojni ukrep. Poleg tega bi to sodišče moralo spremljati izvrševanje izrečenega enotnega vzgojnega ukrepa.“ [analiza sodne prakse]						

Ukrep 3.6.1	Uskladitev predlaganih določb v predlogu ZOMSKD o zaporednem izrekanju sankcij, prilagojenih vzgojnim ukrepom, s sodniki, tožilci, strokovnimi delavci v ustanovah za izvrševanje kazenskih sankcij ter kriminologi in strokovnjaki s področja kazenskega pravosodja ter sprejetje predloga ZOMSKD	Posvetovanja s strokovnjaki in izpopolnitev predloga ZOMSKD	Takojšnja prednostna naloga (v 24 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Vrhovno sodišče, Vrhovno državno tožilstvo, strokovni delavci v ustanovah za izvrševanje kazenskih sankcij ter kriminologi in strokovnjaki s področja kazenskega pravosodja	ZOMSKD sprejet	Dodatni viri niso potrebni
Ukrep 3.6.2	Izvedba usposabljanja za sodnike in tožilce	Usposabljanje	Takojšnja do srednjeročn a prednostna naloga (30 mesecev)	Ministrstvo za pravosodje	Vrhovno sodišče, Vrhovno državno tožilstvo	Izvedeno usposabljanje za sodnike in tožilce	Državni proračun

DELOVNI SKLOP 4: INSTITUCIONALNA SPECIALIZACIJA

Priporočilo 4.1	<p>„Priporoča se, da slovenski organi v besedilu ZOMSKD in v podzakonskih aktih jasno določijo in poudarijo specializacijo sistema mladoletniškega kazenskopravnega sistema.“ [Primerjalna študija evropskih standardov in obetavnih praks]</p> <p>In: „Priporoča se ustanovitev specializiranih oddelkov za mladoletnike pri okrožnih sodiščih. Ti oddelki bi obravnavali zadeve v zvezi s kaznivimi dejanji mladoletnikov in bi lahko bili pristojni tudi za zadeve, v katerih so otroci žrtve kaznivih dejanj (to bi lahko veljalo za nekatera poglavja kazenskega zakonika, na primer devetnajsto, enaindvajseto, petintrideseto poglavje ali pa bi se vzpostavilo za nekatere posebne člene). Če specializiranih oddelkov za mladoletnike ni mogoče ustanoviti, se priporoča tudi imenovanje potujočih specializiranih sodnikov za mladoletnike, ki bi imeli v vsakem okrožju en redni sodni dan.“ [Primerjalna študija evropskih standardov in obetavnih praks]</p>
-----------------	---

Ukrep 4.1.1	Študija izvedljivosti za določitev prednostnega modela specializacije sodnikov in tožilcev	Študija izvedljivosti	Takojšnja prednostna naloga (v 12 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Vrhovno sodišče, Urad generalnega državnega tožilca	Izvedljivost ocenjena in primeren model za rabo v Sloveniji predlagan	Državni proračun
Ukrep 4.1.2	Priprava in sprejetje sprememb ZS-1 in ZDT-1	Zakonodajna sprememba	Takojšnja prednostna naloga (v 24 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Vrhovno sodišče, Urad generalnega državnega tožilca	Sprejete spremembe	Dodatni viri niso potrebni
Ukrep 4.1.3	Pilotno izvajanje modela pravosodne specializacije, ki izhaja iz ukrepa 4.1.1, na območju višjega sodišča	Izvajanje pilotnega projekta	Srednjeročn a prednostna naloga (v 36 mesecih)	Vrhovno sodišče	Ministrstvo za pravosodje, Urad generalnega državnega tožilca, odvetniška zbornica	Izvajanje pilotnega projekta pravosodne specializacije	Proučitev razpoložljivosti sredstev EU
Ukrep 4.1.4	Pilotno izvajanje modela specializacije tožilcev, določenega kot rezultat ukrepa 4.1.1, na območju višjega sodišča	Izvajanje pilotnega projekta	Srednjeročn a prednostna naloga (v 36 mesecih)	Urad generalnega državnega tožilca	Ministrstvo za pravosodje, Vrhovno sodišče, odvetniška zbornica	Izvedba pilotnega projekta specializacije tožilcev	Proučitev razpoložljivosti sredstev EU
Ukrep 4.1.5	Vrednotenje pilotnega izvajanja modela iz točke 4.1.3	Ocenjeno pilotno izvajanje	Srednjeročn a do dolgoročna prednostna naloga (v 54 mesecih)	Vrhovno sodišče	Ministrstvo za pravosodje	Izvedeno vrednotenje pilotnega izvajanja	
Ukrep 4.1.6	Vrednotenje pilotnega izvajanja modela iz točke 4.1.4	Ocenjeno pilotno izvajanje	Srednjeročn a do dolgoročna prednostna naloga (v 54 mesecih)	Urad generalnega državnega tožilca	Ministrstvo za pravosodje	Izvedeno vrednotenje pilotnega izvajanja	

Ukrep 4.1.7	Dokončanje in uvedba modela pravosodne specializacije, določenega kot rezultat ukrepov 4.1.1 in 4.1.5, po vsej državi	Institucionalizacija modela specializacije	Dolgoročna prednostna naloga (v 72 mesecih)	Vrhovno sodišče	Ministrstvo za pravosodje, Urad generalnega državnega tožilca, odvetniška zbornica	Model sodne specializacije na podlagi rezultatov pilotnega projekta dokončan in uveden po vsej državi	Trajnostno financiranje iz državnega proračuna
Ukrep 4.1.8	Dokončanje in uvedba modela tožilske specializacije, določenega kot rezultat ukrepov 4.1.1 in 4.1.6, po vsej državi	Institucionalizacija modela specializacije	Dolgoročna prednostna naloga (v 72 mesecih)	Urad generalnega državnega tožilca	Ministrstvo za pravosodje, Vrhovno sodišče, odvetniška zbornica	Model specializacije tožilcev na podlagi rezultatov pilotnega projekta dokončan in uveden po vsej državi	Trajnostno financiranje iz državnega proračuna
Priporočilo 4.2	„Priporoča se, da se pojasni, kateri pristojni organ določi ustanovo, v katero je treba namestiti otroka v skladu s členom 18 predloga ZOMSKD. Priporoča se tudi, da se vsaka odločitev o namestitvi otroka v vzgojni zavod sprejme na podlagi ocene, izvedene v okviru multidisciplinarnega pristopa, kot je ocena diagnostičnega centra.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]						
Ukrep 4.2.1	Uskladitev člena 18 predloga ZOMSKD z določbo ZOOMTVI o pristojnosti za odločanje o namestitvi v vzgojni zavod.	Sprejetje ZOMSKD	Takojšnja prednostna naloga: (v 24 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje	ZOMSKD sprejet	Dodatni viri niso potrebni
Ukrep 4.2.2	Priprava in sprejetje začasnih predpisov o razvrščanju, nameščanju in dodeljevanju mladoletnikov na podlagi nacionalne zakonodaje in ugotovljenih dobrih evropskih praks, ki bodo revidirani, ko bo začel delovati diagnostični center.	Regulativni ukrep	Dolgoročna prednostna naloga (v 72 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje	Sprejeti zakon	Dodatni viri niso potrebni

Ukrep 4.2.3	Ko bo diagnostični center začel delovati, bo izvedeno spremljanje/pilotna študija za oceno učinkovitosti in uspešnosti spremenjenih začasnih predpisov, določenih kot rezultat ukrepa 4.2.2	Spremljanje/raziskave	Dolgoročna prednostna naloga (v 84 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Predpisi ocenjeni in priporočila za spremembo podana	Proučitev razpoložljivosti zunanjih virov financiranja
Ukrep 4.2.4	Sprememba, dokončanje in sprejetje predpisov (ukrep 4.2.2) na podlagi ugotovitev spremljanja/pilotne študije (ukrep 4.2.3)	Regulativni ukrep	Dolgoročna prednostna naloga (v 84 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Predpisi dokončani in sprejeti	Dodatni viri niso potrebni

DELOVNI SKLOP 5: INSTITUCIONALNA KREPITEV IN KREPITEV INSTITUCIONALNIH ZMOGLJIVOSTI S Poudarkom NA FORENZIČNEM ODDELKU IN DIAGNOSTIČNEM CENTRU

Priporočilo 5.1	„Spremeniti bi bilo treba člen 32 predloga ZOMSKD in sprejeti sekundarno zakonodajo za opredelitev strogih meril, po katerih se lahko izjemoma dovolijo varnostni ukrepi obveznega psihiatričnega zdravljenja in oskrbe v zavodu ter zagotovi ustrezno usposabljanje sodnikov, kar zagotavlja, da bo tak ukrep naložen v skladu z otrokovimi pravicami in ne bo pomenil diskriminacije mladoletnika zaradi njegovih dejanskih ali domnevnih težav z duševnim zdravjem.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]						
Ukrep 5.1.1	Preoblikovanje člena 32 predloga ZOMSKD	Sprejetje ZOMSKD	Takojšnja prednostna naloga (v 24 mesecih)	Ministrstvo za pravosodje	Ministrstvo za zdravje	ZOMSKD sprejet	Dodatni viri niso potrebni

Ukrep 5.1.2	Ustanovitev multidisciplinarne delovne skupine za pripravo elaborata za institucionalno strukturo forenzičnega oddelka	Analitična študija in konkreten predlog zasnove	Takojšnja prednostna naloga (v 24 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Začasno določena institucionalna struktura	Dodatni viri niso potrebni
Ukrep 5.1.3	Priprava in sprejetje začasnih predpisov o forenzičnem oddelku na podlagi ugotovitev elaborata (ukrep 5.1.2), ki se dopolnijo z organizacijsko shemo, kadrovskim načrtom, proračunom in trajnostnim načrtom	Regulativni ukrepi/razvoj projekta	Takojšnja do srednjeročna prednostna naloga (v 36 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Predpisi ocenjeni in priporočila za spremembo podana	Dodatni viri niso potrebni
Ukrep 5.1.4	Pilotno izvajanje forenzičnega oddelka na podlagi predpisov, ki izhajajo iz ukrepa 5.1.3	Izvajanje pilotnega projekta	Srednjeročna do dolgoročna prednostna naloga (v 60 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Izvedba pilotnega projekta forenzičnega oddelka	Proučitev razpoložljivosti sredstev EU in drugih zunanjih virov financiranja
Ukrep 5.1.5	Vzpostavitev forenzičnega oddelka na trajnosten in vzdržen način na podlagi rezultatov ukrepa 5.1.4	Institucionalizacija modela forenzičnega oddelka	Dolgoročna prednostna naloga (v 84 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Dokončno oblikovanje modela forenzičnega oddelka na podlagi rezultatov pilotnega projekta in njegovega izvajanja	Trajnostno financiranje iz državnega proračuna
Ukrep 5.1.6	Spremljanje/pilotna študija za oceno uspešnosti in učinkovitosti predpisov, kot je opredeljeno na podlagi ukrepa 5.1.3	Spremljanje/pilotna študija	Srednjeročna prednostna naloga (v 36 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Ocenjeni predpisi in priporočila za spremembe	Proučitev razpoložljivosti zunanjih virov financiranja

Ukrep 5.1.7	Sprememba, dokončanje in sprejetje predpisov (ukrep 5.1.3) na podlagi ugotovitev spremljanja/pilotne študije (ukrep 5.1.6)	Regulativni ukrep	Srednjeročna prednostna naloga (v 48 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Predpisi dokončani in sprejeti	Dodatni viri niso potrebni
Priporočilo 5.2	„Priporočila se tudi, da odgovorni organi ustanovijo diagnostični center ter vnovič skrbno razmislijo o njegovi natančni vlogi in odgovornostih. Razjasniti bi bilo treba tudi razmerje med strokovnimi centri v ZOOMTVI in prihodnjim diagnostičnim centrom, kot ga predvidevata ZKP in predlog ZOMSKD.“ [analiza sodne prakse]						
Ukrep 5.2.1	Ustanovitev multidisciplinarne delovne skupine za pripravo elaborata o institucionalni strukturi in obsegu pooblastil diagnostičnega centra	Analitična študija in konkreten predlog zasnove	Takojšnja prednostna naloga (v 24 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Začasno določena institucionalna struktura in obseg pooblastil	Proučitev razpoložljivosti zunanjih virov financiranja
Ukrep 5.2.2	Priprava in sprejetje začasnih predpisov o diagnostičnem centru na podlagi ugotovitev elaborata (ukrep 5.2.1), skupaj z organizacijsko shemo, kadrovskim načrtom, proračunom in trajnostnim načrtom	Regulativni ukrepi/razvoj projekta	Takojšnja do srednjeročn a prednostna naloga (v 36 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Predpisi sprejeti	Dodatni viri niso potrebni
Ukrep 5.2.3	Pilotno izvajanje diagnostičnega centra na podlagi predpisov, ki izhajajo iz ukrepa 5.2.2	Izvajanje pilotnega projekta	Srednjeročn a do dolgoročna prednostna naloga (v 60 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Pilotni projekt diagnostičnega centra izveden	Proučitev razpoložljivosti sredstev EU in drugih zunanjih virov financiranja.

Ukrep 5.2.4	Dokončanje in uvedba diagnostičnega centra na trajnosten in vzdržen način na podlagi rezultatov ukrepa 5.2.3	Institucionalizacija modela diagnostičnega centra	Dolgoročna prednostna naloga (v 60 mesecih)	Ministrstvo za zdravje	Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	Model diagnostičnega centra dokončan na podlagi rezultatov pilotnega projekta in uveden	Trajnostno financiranje iz državnega proračuna
-------------	--	---	---	------------------------	--	---	--

3. POJASNILO O ČASOVNEM NAČRTU ZA IZVEDBO

DELOVNI SKLOP 1: INDIVIDUALNA OCENA

Priporočilo 1.1 →

„Priporoča se, da se predlog ZOMSKD spremeni, tako da se preoblikuje člen 10 ali sprejme druga določba, da se zagotovi jasna določitev pravice do individualne ocene, katere rezultat bo podlaga za vse odločitve organov oblasti pred in med kazenskim postopkom ter po njem. Poleg tega je treba ustrezno preoblikovati in uskladiti tudi druge določbe predloga ZOMSKD, ki so povezane z individualno oceno, ter bolje pojasniti vlogo centrov za socialno delo.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]

Ukrep 1.1.1 Priprava in sprejetje sprememb ZOMSKD

Ta ukrep je izredno pomemben, saj bo otroku zagotovil pravico do individualne ocene. To je del pristopa, usmerjenega v otroka, ki upošteva posebne okoliščine vsakega otroka za vsak primer posebej. Vendar bi se bilo za boljše izvajanje tega ukrepa v praksi pomembno izogniti neskladnostim na celotnem državnem ozemlju ter zagotoviti skladno razumevanje in ocenjevanje, kdaj in kako je treba izvajati individualne ocene. Zato je treba zagotoviti, da se vse zakonodajne spremembe dokončajo in sprejmejo po obsežnem posvetovalnem postopku, ki vključuje vse ključne zainteresirane strani, ter da se vključijo v širša prizadevanja za razvoj doslednih predpisov in smernic za individualno oceno, tj. da se izvajajo skupaj z drugimi ukrepi, predvidenimi v okviru delovnega sklopa 1.

Priporočilo 1.2 →

„Priporoča se, da se pripravijo smernice za izvajanje usklajenih individualnih ocen in da multidisciplinarne skupine strokovnjakov v sodelovanju z različnimi službami razvijejo različna orodja za individualne ocene, ki zajemajo širok niz vprašanj duševnega zdravja, pri čemer se prevzamejo dobre prakse, ki jih ponuja nizozemski sistem. Pri razvoju takih orodij za individualno oceno se je treba posvetovati tudi z otroki, da bi jih prilagodili različnim starostnim skupinam in osebnim značilnostim/okoliščinam. Glede na uspeh modela Barnahus v Sloveniji bi lahko dobre prakse na področju individualnega ocenjevanja izvirale tudi iz orodij, razvitih v tem kontekstu. Nacionalne primere in smernice o individualni oceni, razvite na mednarodni ravni in navedene v tem 2. poglavju študije, bi bilo treba uporabljati kot referenčne vire, na katerih je mogoče graditi.“ [Primerjalna študija evropskih standardov in obetavnih praks]

Ukrep 1.2.1 Priprava in sprejetje pomožnih predpisov za več služb o izvajanju multidisciplinarne individualne ocene, ki določajo potek dela in odgovornosti posameznih služb

Glej opombe k ukrepu 1.1.1.

Ukrep 1.2.2 Priprava smernic za strokovne delavce in sprejetje/prilagoditev standardiziranih, z dokazi podprtih orodij za ocenjevanje in

Ukrep 1.2.3 Sprejetje/prilagoditev standardiziranih, z dokazi podprtih orodij za ocenjevanje, vključno z orodji za diagnostiko duševnega zdravja

Nekateri standardizirani testi, ki se lahko sprejmejo/prilagodijo, vključujejo:

Za splošno uporabo:

- večfazni popis osebnosti v Minnesoti – za mladostnike – MMPI-A
- Reynoldsova lestvica depresije pri mladostnikih (RADS)
- kontrolni seznam psihopatije: mladinska različica (PCL:YV)

Vedenjske in čustvene motnje ali instrumenti za merjenje patologije:

- načrt diagnostičnega intervjuja za otroke (DISC)
- lestvica za ocenjevanje funkcij otrok in mladostnikov (CAFAS)
- obrazci kontrolnega seznama vedenja otrok (CBCL) za starše, učitelje in mladoletnike
- presejalno orodje za mlade iz Massachusettsa (MAYSI-2)

Orodje za merjenje kognitivnega delovanja

- Wechslerjeva lestvica inteligentnosti za otroke -IV (WISC-IV).

Za forenzično uporabo:

- orodje za merjenje tveganja nevarnosti, zahtevnosti – zrelosti in primernosti zdravljenja: tveganje – popis sofisticiranih zdravljenj (RSTI)
- antisocialna stališča, kriminalno razmišljanje, orodja za merjenje sebičnih kognitivnih izkrivljanj (HIT) in spremenjena lestvica kriminalnih občutkov (CSS-M)

Orodja za oceno tveganja

- orodje za merjenje tveganja ponovitve kaznivega dejanja/potreb/prednosti – orodje YLS/CMI – Youth Level of Service/Case Management Inventory
- orodje za merjenje tveganja ponovitve kaznivega dejanja/potreb ASSET
- orodje za merjenje tveganja nasilja pri mladostnikih: strukturirana ocena tveganja nasilja pri mladih (SAVRY)
- moč/ranljivost/večkratno tveganje (škodovanje drugim in nasilje, zloraba substanc) in škodovanje mladostniku (samomor, samopoškodovanje itd.): kratkoročna ocena tveganja in možnosti zdravljenja: različica za mladostnike (START:AV).

Priporočilo 1.3 →

„Da bi se po izteku sankcije proti mladoletnemu storilcu kaznivega dejanja izognili težavam pri ponovnem vključevanju v družbo in zmanjšali tveganje povratništva, predlagamo, da se z novo zakonodajo določi, da se vsem mladoletnim storilcem kaznivih dejanj, tudi tistim, ki so prestali vzgojni ukrep v prevzgojnem domu (ki so trenutno izključeni iz te možnosti), po koncu ukrepa ponudi možnost namestitve v posebna stanovanja.“ [Nacionalna raziskava in analiza vrzeli]

Glej tudi:

„Priporoča se, da si je treba prizadevati za pripravo programov in ustreznih ureditev za spodbujanje reintegracije mladoletnih storilcev kaznivih dejanj, ki so prestali kazen, v skupnost.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]

„Priporočamo, da se mladoletnikom po njihovem odpustu iz vzgojnih zavodov in prevzgojnega doma da na voljo ustrezna postpenalna podpora, vključno s pravico do namestitve v skupnosti po odpustu.“ [analize sodne prakse]

Ukrep 1.3.1 Ocena obstoječih programov in storitev za ponovno vključevanje mladoletnih prestopnikov v skupnost z morebitnim razvojem in poskusnim izvajanjem mreže, da se s spodbujanjem boljših možnosti zaposlovanja in usposabljanja za mladoletnike kot del njihovega programa ponovnega vključevanja/oskrbe po končani obravnavi podpreta ponovno vključevanje v skupnost in ponovna socializacija

Ta ukrep je potreben za boljši vpogled v dodano vrednost obstoječih programov in storitev, da bi ugotovili vrzeli in oblikovali rešitve za optimiziran model ponovnega vključevanja v skupnost in resocializacije mladoletnikov.

Ukrep 1.3.2 Priprava in sprejetje zakonodajnih sprememb in ustreznih pomožnih predpisov, ki zagotavljajo pravico do celostne individualizirane oskrbe po končani obravnavi

Zakonodajne spremembe in pomožni predpisi bi morali obravnavati tudi pravico do namestitve kot sestavni del oskrbe po končani obravnavi. Pred pripravo zakonodajnih in regulativnih predlogov je treba opraviti temeljito oceno učinka predpisov in posebno pozornost nameniti finančnim posledicam sprememb.

Priporočilo 1.4 →

„Priporoča se, da se v vzgojnih zavodih po zgledu Nizozemske ustanovijo specializirane enote za otroke z duševnimi, čustvenimi in vedenjskimi težavami, ki so storili hujša kazniva dejanja in so kazensko odgovorni ter zato niso izključeni iz kazenskopravnega sistema. Ukrepi obveznega varstva bi morali temeljiti na podrobni multidisciplinarni oceni posameznika, ki jo opravi specializirano osebje, ter na tesnem sodelovanju med kazenskopravnim sistemom in socialno varstvenimi službami, kot je prikazano v primeru Švedske. Za obravnavo otrok z duševnimi, razvojnimi, čustvenimi in vedenjskimi težavami, ki so razporejeni v te posebne enote, je treba uporabiti večsistemske in mrežne pristope, kot je prikazano v primerih praks iz Švedske in Nizozemske. Večsistemski pristop je mednarodno priznan in dosledno daje pozitivne rezultate na področju povratništva, škodljivega spolnega vedenja, zlorabe substanc, resnih čustvenih motenj in kroničnih obolenj. Za raziskovanje njegovega potenciala v slovenskem prostoru bi bilo treba nameniti vire.“ [Primerjalna študija evropskih standardov in obetavnih praks]

Ukrep 1.4.1 Celovita analiza sedanjega sistema forenzičnega psihiatričnega zdravljenja mladostnikov, proučitev dobrih praks in oblikovanje predloga integriranega sistema forenzičnega psihiatričnega zdravljenja, ki najbolj ustreza potrebam ciljne populacije in spoštuje njihove pravice, ukrep 1.4.2 Na podlagi ugotovitev analize (ukrep 1.4.1) in študije (ukrep 5.1.3) se pripravijo in sprejmejo

predpisi o integriranem sistemu forenzičnega psihiatričnega zdravljenja, ki najbolj ustreza potrebam ciljne populacije in spoštuje njene pravice., ukrep 1.4.3 Usposabljanje o izvajanju izbranega modela. Ukrep 1.4.4. Pilotno izvajanje integriranega sistema forenzičnega psihiatričnega zdravljenja mladoletnih prestopnikov na podlagi predpisov, razvitih kot rezultat dejavnosti 1.4.1.

Ta sklop ukrepov bo celovito analiziral trenutne rešitve ob upoštevanju mednarodnih standardov in standardov EU ter najboljših praks. Na podlagi priporočil analize bodo sprejeti predpisi za institucionalizacijo izbranega modela integrirane forenzične psihiatrične nege. Njihovo izvajanje pa bo vključevalo usposabljanje ustreznih zainteresiranih strani za uporabo izbranega modela.

Priporočilo 1.5 →

„Priporoča se, da se člen 64 predloga ZOMSKD spremeni in da se sprejme pomožni predpis, da se zagotovijo jasne smernice o pogojih, pod katerimi se lahko uvedejo omejevalni ukrepi za otroke, obtožene storitve kaznivega dejanja, za katere se šteje, da potrebujejo takojšnjo zaščito ali pomoč. Smernice bi morale zlasti obravnavati: a) vrsto pomoči (na primer psihosocialno pomoč itd.), b) potrebo po zagotavljanju pomoči otroku v zgodnji fazi, še pred začetkom pripravljalnega postopka, c) dolžnost dati prednost potrebam po zaščiti otroka pred začetkom morebitnega kazenskega postopka proti njemu in d) dolžnost dati prednost odstranitvi osebe, ki predstavlja grožnjo otroku, iz družinskega okolja pred odstranitvijo otroka iz njegovega družinskega okolja. Vse zadevne odločitve morajo biti sprejete na podlagi individualnih potreb in ocene tveganja otroka.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli].

Ukrep 1.5.1 Uskladitev člena 64 predloga ZOMSKD glede uporabe omejevalnih ukrepov za otroke, ki potrebujejo takojšnjo zaščito ali pomoč, ob hkratnem upoštevanju zaščitnih ukrepov, ki jih določa Zakon o preprečevanju nasilja v družini

Z uskladitvijo bo zagotovljeno, da bodo otroci, ki potrebujejo takojšnjo zaščito ali pomoč, v celoti deležni ustreznih ukrepov. Določbe bodo opredelile vrsto razpoložljive pomoči in storitev ter omogočile njihovo čimprejšnje zagotavljanje po ugotovitvi potrebe po takojšnji zaščiti ali pomoči. Omogočile bodo tudi dajanje prednosti odstranitvi posameznika, ki je ocenjen kot nevaren za otroka, pred odstranitvijo otroka iz gospodinjstva.

Priporočilo 1.6 →

„Potrebne so dodatne raziskave za proučitev in razumevanje aktivne ali pasivne vloge centrov za socialno delo pri sodnih postopkih proti mladoletnim prestopnikom, saj bi morali biti aktivni v skladu s 458. členom ZKP ali 43. členom predloga ZOMSKD. Izdelati je treba priporočila in protokole za opredelitev števila, strukture in kakovosti poročil centrov za socialno delo v posameznem kazenskem postopku, da bi ta postala boljše podlaga za individualizacijo sankcij sodišč. Vloga socialnih delavcev, ki jih postavi sodišče, bi morala biti preiščena, tako da njihovi pogovori z mladoletnikovimi starši dodatno prispevajo k poročilom organov socialnega varstva, ne pa da jih podvajajo.“ [analiza sodne prakse]

Ukrep 1.6.1 Analiza vrzeli zakonodaje, politik in praks v zvezi z vlogo centrov za socialno delo v sodnih postopkih, ki vključujejo otroke prestopnike

Zaradi potencialno precej širokega obsega funkcij centrov za socialno delo v sodnih postopkih bi bilo treba pred kakršnim koli zakonodajnim in regulativnim ukrepanjem opraviti analizo vrzeli.

Ukrep 1.6.2 Priprava in sprejetje predpisov (in po potrebi sprememb veljavne zakonodaje) za odpravo vrzeli, ugotovljenih z analizo vrzeli (ukrep 1.6.1), in ukrep 1.6.3 Priprava smernic za strokovne delavce in SOP za centre za socialno delo v zvezi s poročili centrov za socialno delo

Zakonodajne spremembe, predpisi, smernice in SOP bodo temeljili na predhodno opravljeni analizi vrzeli. Lahko zajemajo vprašanja, kot so priprava poročil o socialni poizvedbi, nadzor nad izvajanjem sodno izrečenih ukrepov in delovanje kot skrbnik *ad litem* v primerih, ki vključujejo ranljive mladoletne tožence.

DELOVNI SKLOP 2: SPECIALIZACIJA IN USPOSABLJANJE STROKOVNIH DELAVCEV TER KREPITEV ZMOGLJIVOSTI

Priporočilo 2.1 →

„Priporočata se okrepitev in izboljšanje sodelovanja med obstoječimi institucijami in oddelki ter zagotovitev posebnega znanja in veščin, kar bo prispevalo k njihovi specializaciji.“ [Primerjalna študija evropskih standardov in obetavnih praks]. Glej tudi priporočilo 4.1 spodaj.

Ukrep 2.1.1 Nadgradnja multidisciplinarnega usposabljanja za sodnike za mladoletnike, tožilce, zagovornike, policijo in kriminalistične inšpektorje ter ukrep 2.1.4 Multidisciplinarno in strokovno usposabljanje za vse strokovne delavce, ki sodelujejo v postopkih proti mladoletnikom

Usposabljanje bi bilo najbolje stalno izvajati, da bi bilo število usposobljenih strokovnih delavcev čim večje, vpliv na njihovo vsakodnevno delo pa čim manjši.

Ukrep 2.1.2 Pregled učnih načrtov in izobraževalnih vsebin za izobraževalne ustanove in institucije, pristojne za usposabljanje in stalno strokovno izpopolnjevanje vseh strokovnih delavcev, ki sodelujejo v postopkih proti mladoletnikom, in ukrep 2.1.3 Razvoj in nadgradnja obstoječih učnih načrtov in programov usposabljanja za izobraževanje in usposabljanje vseh strokovnih delavcev, ki sodelujejo v postopkih proti mladoletnikom

Pregled, nadgradnja in razvoj učnih načrtov ter vsebin usposabljanja bi morali zajemati tako začetno usposabljanje sodnikov, tožilcev, policistov in kriminalističnih inšpektorjev kot tudi stalno strokovno izpopolnjevanje. Najbolje bi bilo, če bi se pregled začel z ugotavljanjem kompetenc in sposobnosti, ki so za zadevne poklice ključne pri obravnavi mladoletnih osumljencev in tožencev. Pregled se mora zato osredotočiti na ugotavljanje vrzeli glede na predhodno opredeljene kompetence in sposobnosti ter predlagati priporočila v smislu učnega načrta in zasnove poučevanja za odpravo teh vrzeli.

Potencialni pristopi lahko vključujejo samostojne tečaje o vsebini, povezani z mladoletniškimi kazensko-pravnimi sistemom, vključevanje ustrezne vsebine v druge tečaje (tiste, ki so del osnovnega učnega načrta za začetno usposabljanje, in tiste, ki se

izvajajo v okviru stalnega strokovnega razvoja) ter pripravo e-učne programske opreme (tako za samostojno učenje kot s pomočjo inštruktorja), ki dopolnjuje obstoječe možnosti stalnega strokovnega razvoja.

Glej priporočilo 5.2 spodaj.

Ukrep 2.2.1 Analiza potreb po usposabljanju za strokovne centre v ZOOMTVI za določitev vrzeli v zmogljivosti in potreb ter ukrep 2.2.2 Priprava priročnika za strokovne delavce na podlagi analize potreb po usposabljanju in izvedba usposabljanja inštruktorjev za strokovne centre in prihodnji diagnostični center (ukrep 2.2.1)

Ta analiza potreb po usposabljanju bo pomagala tudi pri postavljanju temeljev za prihodnji diagnostični center ter pri določanju razmerja med diagnostičnim centrom in strokovnimi centri v ZOOMTVI.

Glej priporočilo 1.5 zgoraj.

Ukrep 2.3.1 Multidisciplinarno usposabljanje strokovnih delavcev o zaščiti otrok in otrokom prijaznih pristopih pri obravnavi otrok, vključenih v mladoletniški kazenskopравни sistem

Usposabljanje se bo izvajalo za spodbujanje poenostavljene razlage zaščite otrok v sistemu mladoletniškega kazenskopravnega sistema in vzpostavitev sodelovanja med službami pri zaščiti otrok, ki so v kazenskih postopkih udeleženi kot osumljenci in/ali toženci.

DELOVNI SKLOP 3: RACIONALIZACIJA SODNIH IN TOŽILSKIH PRAKS, VKLJUČNO Z ODPRAVO NEDOSLEDNOSTI IN VRZELI

Priporočilo 3.1 →

„Priporoča se, da se člen 6 v predlogu ZOMSKD ohrani, preoblikuje njegov naslov in zagotovi, da bo v njegovi vsebini izrecno naveden (poleg vzgojnega) reintegracijski namen sankcij in drugih ukrepov.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]

Ukrep 3.1.1 Preoblikovanje člena 6 predloga ZOMSKD, da bo skladen z ustrežno zakonodajo na področju resocializacije in da jo bo dopolnjeval

To je ena najbolj temeljnih zakonodajnih sprememb, ki bi jo bilo treba obravnavati prednostno kot takojšen ukrep.

Priporočilo 3.2 →

„Priporoča se, da se pri nalaganju družbeno koristnega dela v okviru odloženega kazenskega pregona poudari enakost praks glede trajanja družbeno koristnega in števila delovnih ur.“ [analiza sodne prakse]

Ukrep 3.2.1 Izvedba študije nacionalnih praks v zvezi s prakso odloženega kazenskega pregona in priprava smernic za tožilstva za poenotenje obstoječe prakse, zlasti v zvezi z delom z družbeno koristnim delom

V idealnem primeru bi morala študija oceniti učinkovitost opredeljenih možnosti, tako da bi smernice temeljile na dokazih.

Priporočilo 3.3 →

„Priporoča se, da se pri naložitvi denarnih nalog, kot sta plačilo škode in prispevanje v korist javne ustanove ali na namensko proračunsko postavko v okviru ukrepa odvrčanja kazenskega pregona, več pozornosti nameni mladoletnikovemu dohodku ali štipendiji ter otrokovemu socialno-ekonomskemu ozadju.“ [analiza sodne prakse]

Ukrep 3.3.1 Pregled in morebitna posodobitev meril za odločanje in ukrep 3.3.2 Usposabljanje državnih tožilcev o merilih za odločanje

Ta dva ukrepa bosta posodobila obstoječa merila za odločanje in zagotovila ustrezno usposabljanje v skladu z mednarodno dobro prakso in dobro prakso EU glede alternativnih načinov prispevanja k povrnitvi škode, s čimer se bodo ustvarili bolj enaki pogoji za udeležene otroke in se bo povečala restorativna vrednost uporabljenih možnosti.

Priporočilo 3.4 →

„Priporoča se, da se ob upoštevanju obstoječe sekundarne zakonodaje predlog ZOMSKD spremeni za zagotovitev, da kakršne koli izjave ali priznanja mladoletnika ali obremenilne informacije, pridobljene od mladoletnika v okviru postopka odvrčanja kazenskega pregona, niso dopustni kot dokazi proti mladoletniku v morebitnih nadaljnjih kazenskih postopkih.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]

Ukrep 3.4.1 Vnos določbe v predlog ZOMSKD za zagotovitev, da izjave ali priznanja mladoletnega osumljenca/obdolženca ali obremenilne informacije, pridobljene od mladoletnika v okviru postopka odvrčanja kazenskega pregona, niso dopustni kot dokazi proti mladoletniku v morebitnih nadaljnjih kazenskih postopkih

To je temeljno načelo v zvezi s postopkom odvrčanja kazenskega pregona, kot ga predvidevajo mednarodni standardi, in bi ga bilo treba dejansko vključiti v besedilo zakona.

Priporočilo 3.5 →

„Priporoča se, da se v predlog ZOMSKD vnese določba, da mora sodnik redno obiskovati mladoletnika v priporu.“ [analiza sodne prakse]

Ukrep 3.5.1 Vnos določbe v predlog ZOMSKD za zagotovitev rednega obiskovanja

Zakonodajni ukrep je treba dopolniti in podpreti s standardnim operativnim postopkom, ki bi podrobno opredelil mehanizem obiskovanja.

Priporočilo 3.6 →

„Priporoča se, da sodišče, kadar v istem postopku odloča o dveh kaznivih dejanjih in mladoletniku izreče vzgojni ukrep, uporabi pravila o izreku sankcij „v steku“, ki so prilagojena vzgojnemu ukrepu. Prav tako se priporoča, naj se, kadar se ločeni postopki vodijo pred različnimi sodniki ali sodišči, od sodnika/sodišča, ki izreče najstrožji vzgojni ukrep ali ki zadnje oziroma zadnji izreče enako strogo sankcijo, zahteva, da izreče enoten vzgojni ukrep. Poleg tega bi to sodišče moralo spremljati izvrševanje izrečenega enotnega vzgojnega ukrepa.“ [analiza sodne prakse]

Ukrep 3.6.1 Uskladitev predlaganih določb v predlogu ZOMSKD o zaporednem izrekanju sankcij, prilagojenih vzgojnim ukrepom, s sodniki, tožilci, strokovnimi delavci v ustanovah za izvrševanje kazenskih sankcij ter kriminologi in strokovnjaki s področja kazenskega pravosodja ter sprejetje predloga ZOMSKD in ukrep 3.6.2 Izvedba usposabljanja za sodnike in tožilce

Novosti in morebitni obseg posledic predlaganih določb zahtevata večjo osredotočenost na doslednost, kar se bo zagotovilo z usposabljanjem.

DELOVNI SKLOP 4: INSTITUCIONALNA SPECIALIZACIJA

Priporočilo 4.1 →

„Priporoča se, da slovenski organi v besedilu ZOMSKD in v podzakonskih aktih jasno določijo in poudarijo specializacijo mladoletniškega kazenskopravnega sistema.“

[Primerjalna študija evropskih standardov in obetavnih praks]

In: „Priporoča se ustanovitev specializiranih oddelkov za mladoletnike pri okrožnih sodiščih. Ti oddelki bi obravnavali zadeve v zvezi s kaznivimi dejanji mladoletnikov in bi lahko bili pristojni tudi za zadeve, v katerih so otroci žrtve kaznivih dejanj (to bi lahko veljalo za nekatera poglavja kazenskega zakonika, na primer devetnajsto, enaindvajseto, petintrideseto poglavje ali pa bi se vzpostavilo za nekatere posebne člene). Če specializiranih oddelkov za mladoletnike ni mogoče ustanoviti, se priporoča tudi imenovanje potujočih specializiranih sodnikov za mladoletnike, ki bi imeli v vsakem okrožju en redni sodni dan.“ [Primerjalna študija evropskih standardov in obetavnih praks]

Ukrep 4.1.1 Študija izvedljivosti za določitev prednostnega modela specializacije sodnikov in tožilcev

Ker poseben model specializacije sodnikov in tožilcev še ni določen, bi bilo treba izvesti študijo izvedljivosti, v kateri bi med drugim primerjali relativne prednosti in slabosti specializiranih oddelkov za mladoletnike in potujočih specializiranih sodnikov za mladoletnike.

Ukrep 4.1.2 Priprava in sprejetje sprememb ZS-1 in ZDT-1

Te spremembe bodo oblikovale zakonodajno podlago za specializacijo in bodo temeljile na ugotovitvah študije izvedljivosti.

Ukrep 4.1.3 Pilotno izvajanje modela pravosodne specializacije, ki izhaja iz ukrepa 4.1.1, na območju višjega sodišča, in ukrep 4.1.4 Pilotno izvajanje modela specializacije tožilcev, določenega kot rezultat ukrepa 4.1.1, na območju višjega sodišča

Ko bo model specializacije sodnikov in tožilcev določen, se bo poskusno izvajal v izbranih okrožjih. Poskusno izvajanje je treba dosledno spremljati, da se omogočijo pravočasne revizije zakonodajnega in regulativnega okvira.

Ukrep 4.1.5 Vrednotenje pilotnega izvajanja modela iz točke 4.1.3, ukrep 4.1.6 Vrednotenje pilotnega izvajanja modela iz točke 4.1.4, ukrep 4.1.7 Dokončanje in uvedba modela pravosodne specializacije, določenega kot rezultat ukrepov 4.1.1

in 4.1.5, po vsej državi, in ukrep 4.1.8 Dokončanje in uvedba modela tožilske specializacije, določenega kot rezultat ukrepov 4.1.1 in 4.1.6, po vsej državi

Če se bo izbrani model specializacije izkazal za uspešnega, se bo uvedel po vsej državi. V nasprotnem primeru se bo model specializacije spremenil v skladu z ugotovitvami spremljanja.

Priporočilo 4.2 →

„Priporoča se, da se pojasni, kateri pristojni organ določi ustanovo, v katero je treba namestiti otroka v skladu s členom 18 predloga ZOMSKD. Priporoča se tudi, da se vsaka odločitev o namestitvi otroka v vzgojni zavod sprejme na podlagi ocene, izvedene v okviru multidisciplinarnega pristopa, kot je ocena diagnostičnega centra.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]

Ukrep 4.2.1 Uskladitev člena 18 predloga ZOMSKD z določbo ZOOMTVI o pristojnosti za odločanje o namestitvi v vzgojni zavod.

S tem ukrepom se bo pristojni organ pojasnil kot prvi korak pri oblikovanju učinkovitega mehanizma za namestitev mladoletnikov v skladu z njihovimi potrebami.

Ukrep 4.2.2 Priprava in sprejetje začasnih predpisov o razvrščanju, nameščanju in dodeljevanju mladoletnikov na podlagi nacionalne zakonodaje in ugotovljenih dobrih evropskih praks, ki bodo revidirani, ko bo začel delovati diagnostični center

Pojasnitev ustreznega organa je pomemben, vendar ne edini element pri oblikovanju učinkovitega mehanizma za namestitev mladoletnikov v skladu z njihovimi potrebami. Zato je potreben sklop predpisov, ki urejajo merila za razvrščanje, nameščanje in dodeljevanje mladoletnikov ter postopke. Biti mora v skladu s predpisi o individualni oceni (glej delovni sklop 1) in temeljiti na multidisciplinarnem pristopu.

Ukrep 4.2.3 Ko bo diagnostični center začel delovati, bo izvedeno spremljanje/pilotna študija za oceno učinkovitosti in uspešnosti spremenjenih začasnih predpisov, določenih kot rezultat ukrepa 4.2.2, in ukrep 4.2.4 Sprememba, dokončanje in sprejetje predpisov (ukrep 4.2.2) na podlagi ugotovitev spremljanja/pilotne študije (ukrep 4.2.3)

Zaradi novosti, ki jih vključujejo, in zapletenosti se bodo predpisi dosledno spremljali, da bi ocenili njihovo uspešnost in učinkovitost. Predpisi bodo spremenjeni na podlagi ugotovitev naknadne ocene in sprejeti v končni obliki.

DELOVNI SKLOP 5: INSTITUCIONALNA KREPITEV IN VEČANJE INSTITUCIONALNIH ZMOGLJIVOSTI S Poudarkom NA FORENZIČNEM ODDELKU IN DIAGNOSTIČNEM CENTRU

Priporočilo 5.1 →

„Spremeniti bi bilo treba člen 32 predloga ZOMSKD in sprejeti sekundarno zakonodajo za opredelitev strogih meril, po katerih se lahko izjemoma dovolijo varnostni ukrepi

obveznega psihiatričnega zdravljenja in oskrbe v zavodu ter zagotovi ustrezno usposabljanje sodnikov, kar zagotavlja, da bo tak ukrep naložen v skladu z otrokovimi pravicami in ne bo pomenil diskriminacije mladoletnika zaradi njegovih dejanskih ali domnevnih težav z duševnim zdravjem.“ [Mednarodna raziskava in analiza vrzeli]

Ukrep 5.1.1 Preoblikovanje člena 32 predloga ZOMSKD

Izvajanje zakonodajnih sprememb bi bilo najbolje podpreti s podrobnimi predpisi, ki bi uvedli ustrezne zaščitne ukrepe in zagotovili, da se varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja uvede dosledno na podlagi vnaprej določenih meril, se izvaja v skladu z ugotovljenimi potrebami mladoletnika in spremlja.

Ukrep 5.1.2 Ustanovitev multidisciplinarne delovne skupine za pripravo elaborata za institucionalno strukturo forenzičnega oddelka in ukrep 5.1.3 Priprava in sprejetje začasnih predpisov o forenzičnem oddelku na podlagi ugotovitev elaborata (ukrep 5.1.2), ki se dopolnijo z organizacijsko shemo, kadrovskim načrtom, proračunom in trajnostnim načrtom

Ti ukrepi bodo povečali pomen, uspešnost in učinkovitost forenzičnega oddelka ter zagotovili njegovo interoperabilnost z drugimi ustreznimi institucijami in dolgoročno vzdržnost.

Ukrep 5.1.4 Pilotno izvajanje forenzičnega oddelka na podlagi predpisov, ki izhajajo iz ukrepa 5.1.3, ukrep 5.1.5 Vzpostavitev forenzičnega oddelka na trajnosten in vzdržen način na podlagi rezultatov ukrepa 5.1.4, ukrep 5.1.6 Spremljanje/pilotna študija za oceno uspešnosti in učinkovitosti predpisov, kot je opredeljeno na podlagi ukrepa 5.1.3, in ukrep 5.1.7 Sprememba, dokončanje in sprejetje predpisov (ukrep 5.1.3) na podlagi ugotovitev spremljanja/pilotne študije (ukrep 5.1.6)

S temi ukrepi bo forenzični oddelek poskusno deloval, preden se bo začel uporabljati trajno in vzdržno, da se zagotovijo njegova struktura in funkcije, ki zagotavljajo največjo učinkovitost in uspešnost. Predpisi se bodo pred sprejetjem v končni obliki prav tako naknadno ocenili in ustrezno prilagodili.

Priporočilo 5.2 →

„Priporočila se tudi, da odgovorni organi ustanovijo diagnostični center ter vnovič skrbno razmislijo o njegovi natančni vlogi in odgovornostih. Razjasniti bi bilo treba tudi razmerje med strokovnimi centri v ZOOMTVI in prihodnjim diagnostičnim centrom, kot ga predvidevata ZKP in predlog ZOMSKD.“ [analiza sodne prakse]

Ukrep 5.2.1 Ustanovitev multidisciplinarne delovne skupine za pripravo elaborata o institucionalni strukturi in obsegu pooblastil diagnostičnega centra ter ukrep 5.2.2 Priprava in sprejetje začasnih predpisov o diagnostičnem centru na podlagi ugotovitev elaborata (ukrep 5.2.1), skupaj z organizacijsko shemo, kadrovskim načrtom, proračunom in trajnostnim načrtom

Analiza se bo začela s posvetovanji z deležniki, da se opredelijo verjetni ponazoritveni scenariji, ki se lahko pojavijo pri delu diagnostičnega centra, in da se na podlagi opredeljenih scenarijev razvije nepredpisujoč katalog osnovnih zmogljivosti. Ta katalog bo služil kot referenčni okvir za razvoj predlaganega modela diagnostičnega centra.

Ukrep 5.2.3 Pilotno izvajanje diagnostičnega centra na podlagi predpisov, ki izhajajo iz ukrepa 5.2.2, in ukrep 5.2.4 Dokončanje in uvedba diagnostičnega centra na trajnosten in vzdržen način na podlagi rezultatov ukrepa 5.2.3

Diagnostični center bo najprej deloval poskusno, nato pa se bo po morebitnih prilagoditvah pooblastil, strukture in postopkov, ki bodo potrebne na podlagi rezultatov poskusnega delovanja, uvedel na vzdržen način. Pilotni projekt bo omogočil tudi mobilizacijo zunanjega financiranja, dokler se ne najde trajnostna rešitev za financiranje iz državnega proračuna.